

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great
Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

**SA EXAM
PAPERS**

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA PELE (FAL)

LEPHEPHE LA BORARO (P3)

FEBREWARE/MATŠHE 2011

MEMORANTAMO

MEPUTSO: 100

Palomoka ya matlakala a memorantamo ke 11.

KAROLO YA A: RUBIRIKI YA GO LEKOLA TAODIŠO (50)

	Khouto 7: Bokgoni bjo bo botse go fetiša. 80 – 100%	Khouto 6: Bokgoni bjo bo botse kudukudu. 70 – 79%	Khouto 5: Bokgoni bjo bo botse kudu. 60 – 69%	Khouto 4: Bokgoni bja go kgotsofatša. 50 – 59%	Khouto 3: Bokgoni bjo bo lekanego. 40 – 49%	Khouto 2: Bokgoni bja go išega. 30 – 39%	Khouto 1: Bokgoni bja go hlaelela kudukudu. 0 – 29%
D=DITENG P=PEAKANYO (MEPUTSO 32) D=25 P=07	<u>26 – 32</u> -Diteng di laetša kwešišo ya go kgahliša ya ditaba. -Dikgopolo tša go butšwa tša go hlohla mogopolo. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go hlamega gabotse kudukudu.	<u>22½ – 25½</u> -Diteng di laetša tlhalošo ye e tseneletšego ya ditaba. -Dikgopolo di a kgahliša, ke tša boikgopolelo. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go hlamega gabotse kudu.	<u>19½ – 22</u> -Diteng di laetša tlhalošo ya go kwagala ya ditaba. -Dikgopolo tša go kgahliša, tša go goga šedi. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo sa go hlamega gabotse.	<u>16 – 19</u> -Diteng di hlaloša ditaba ka go kgotsofatša. -Dikgopolo ke tša mehleng, tša go se tsenelele. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go amogelega ya lelemetlaleletšo la pele.	<u>13 – 15½</u> -Diteng ke tša mehleng tša go se nyalelane. -Dikgopolo mo go ntši di tseleng fela di a ipušeletša. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go hlamega gabotse ya lelemetlaleletšo la pele.	<u>10 – 12½</u> -Diteng ga di kwagale ka mehla, ga di nyalelane. -Dikgopolo ke tše nnyane tša go fela di ipušeletša. -Bohatse bja go hlaelela bja Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo.	<u>0 – 9½</u> -Diteng di fapogile ebile ga di nyalelane. -Dikgopolo di šarakane ebile di a hlakahlakanya. -Ga go na peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo. -Taodišo e hlagišitšwe ka bofokodi.
P=POLELO, S=SETAELE P=PALOBO- HLATSE (MEPUTSO 12) P= 05 S= 05 P= 02	<u>10 – 12</u> -Bohatse bja temogo ye e tseneletšego ya polelo. -Polelo le maswaodikga di laotšwe ka botlalo. -Polelomakgethe e šomišitšwe ka nepagalo. -Kgethontšu e laetša setaele sa maleba sa ditaba. -Taodišo e tloga e sena le ge e le phošwana go laetša gore e badišišitšwe le go ntšhwa diphošo.	<u>8½ – 9½</u> -Temogwana ye e tseneletšego ya polelo. -Polelo le maswaodikga di laotšwe ka tshwanelo le go kgona go šomiša polelo-makgethe ka nepagalo. -Kgethontšu mo go ntši e nepagetše ebile e laetša setaele sa maleba. -Taodišo ga e na le phošo go laetša gore e badišišitšwe le go ntšhwa diphošo.	<u>7½ – 8</u> -Temogwana ye e tseneletšego ya polelo. -Polelo le maswaodikga mo go ntši ke tša maleba. -Kgethontšu e lekanetšenyana fela e sepelelana le setšweletšwa. -Setaele se nepagetše ebile ke sa tshwanelo, se sepelelana le dinyakwa tša sererwa. -Taodišo e tloga e se na le phošo go laetša gore e badišiši tšwe le go ntšhwa diphošo.	<u>6 – 7</u> -Temogwana ya khuetšo ya polelo. -Polelo e nyakile e letefaditšwe, le maswaodikga a a kgotsofatša. -Kgethontšu e nyakile go hlaelela fela e sepelelana le sererwa. -Setaele se nepagetše go ya ka dinyakwa tša sererwa. -Taodišo e sa na le diphošo le ge e laetša go badišišiwa le go ntšhwa diphošo.	<u>5 – 5½</u> -Polelo ya go hlaelela le maswaodikga ga se a šomišwa ka tshwanelo. -Kgethontšu ya motheo, ya go hlaelela. -Setaele ga se nyalelane ebile ga se swanetšane le sererwa. -Taodišo e na le diphošo tše ntši le ge e laetša e badišišitšwe le go ntšhwa diphošo.	<u>4 – 4½</u> -Polelo le maswaodikga di fošagetše. -Kgethontšu e hlaelela kudu. -Setaele ga se sepelelane le sererwa. -Taodišo e tletše diphošo le ge e badišišitšwe le go ntšhwa diphošo.	<u>0 – 3½</u> -Polelo le maswaodikga di fošagetše kudu. -Kgethontšu e šarakane ebile e hlakahlakane. -Setaele se fošagetše ka mahlakoreng ka moka. -Taodišo e tletše ka diphošo ebile e hlakahlakanya ditaba le ge e badišišitšwe le go ntšhwa diphošo.

	<u>5 – 6</u>	<u>4½</u>	<u>4</u>	<u>3 – 3½</u>	<u>2½</u>	<u>2</u>	<u>0 – 1½</u>
T=TLHAMEGO (MEPUTSO 6) T= 06	-Ditaba di a nyalelana le dintlha di filwe ka botlalo. -Mafoko le ditemana ka moka di hlamilwe ka nepagalo, di tšweletša tlhalošo gabotse. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	-Ditaba di a latelana ebile di a nyalelana. -Mafoko le ditemana di hlamilwe ka nepagalo le tlhalošo e pepeneneng. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	-Dintlha tše nnyane tša maleba di tšweleditšwe. -Mafoko le ditemana gantši di hlamilwe ka tshwanelo le tlhalošo e tloga e kwagala. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	-Dintlha tše dingwe tša maleba di laeditšwe. -Diphošo hlamegong ya ditemana le mafoko le ge tlhalošo e kwagala. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	-Bohlatse bja dintlha tša maleba. -Mafoko le ditemana di fošagetše le ge tlhalošo ka kakaretšo e kwagala. -Botelele ga se bja maleba – telele kudu/ kopana kudu.	-O fela a etšwa tseleng, go boima go latela kakaretšo ya dikgopolo. -Mafoko le ditemana ga se tša hlamega, tlhalošo ga e kwagale. -Botelele ga se bja maleba – teleletšana/ kopananyana.	-Dikgopolo di tšwele tseleng, di šarakane ebile di hlakahlakane. -Mafoko le ditemana di šarakaneebile ga di tsenelane. -Botelele ga se bja maleba – teleletelele/ kopanakopana.

KAROLO YA B: RUBIRIKI YA GO LEKOLA DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE TELELE (30)

	Khouto 7: Bokgoni bjo bo botse go fetiša. 80 – 100%	Khouto 6: Bokgoni bjo bo botse kudukudu. 70 – 79%	Khouto 5: Bokgoni bjo bo botse kudu. 60 – 69%	Khouto 4: Bokgoni bja go kgotsofatša. 50 – 59%	Khouto 3: Bokgoni bjo bo lekanego. 40 – 49%	Khouto 2: Bokgoni bja go išega. 30 – 39%	Khouto 1: Bokgoni bja go hlaelela kudukudu. 0 – 29%
	<u>16 – 20</u>	<u>14 – 15½</u>	<u>12 – 13½</u>	<u>10 – 11½</u>	<u>8 – 9½</u>	<u>6 – 7½</u>	<u>0 – 5½</u>
D=DITENG P=PEAKANYO S=SEBOPEGO (MEPUTSO 20) D = 10 P = 05 S = 05	-Tsebo e botsebotse ya dinyakwa tša setšweletšwa. - Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, ga a tšwe tseleng. -Diteng le dikgopolo di a nyalelana, setšweletšwa se na le dintlha tša go thekga ditaba. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse kudukudu. -O šomišitše melao ka moka ya maleba ya sebopego.	-Tsebo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, ga go na le go tšwa tseleng. -Nyalelano ya diteng le dikgopolo ke ya godingwana, di na le dintlha tša go thekga setšweletšwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse kudu. -O šomišitše melao ya maleba ya sebopego gabotse.	-Tsebo ya go kwagala ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, o tšwele tseleng gannyane. -Setšweletšwa se tloga se nyalelana ka diteng le dikgopolo. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse. -O šomišitše melao ye mentši ya maleba ya sebopego.	-Tsebo ya go kgotsofatša ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o tšwele tseleng, fela se ga se thibele tlhalošo. -Setšweletšwa se nyakile go nyalelana ka diteng le dikgopolo, se na le dintlha tše dingwe tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go amogelega sa lelemetlaleletšo la pele. -O šomišitše melao ya maleba ya sebopego.	-Tsebo ya magareng ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo e tshetshe. -Moithuti o tšwele tseleng, tlhalošo ga e kwagale gabotse. -Nyalelano ya go lekanela ya dikgopolo le diteng, setšweletšwa se na le dintlha tše mmalwa tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse sa lelemetlaleletšo la pele. -O na le tsebo ye nnyane ya dinyakwa tša sebopego, o tlogetše melao ye bohlokwa.	-Tsebo ya go lekanela ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo ya go lekanela. -Moithuti o tšwele tseleng, tlhalošo ga e tšwelele mo go ntši. -Setšweletšwa ga se nyalelane ka dikgopolo le diteng mo go ntši, se na le dintlha di se kaenyana tša go thekga sererwa. -Ga go na bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo. -O šomišitše melao ya sebopego ka go se e kwešiše, ye mengwe e tlogetšwe.	-Ga go na tsebo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Setšweletšwa se šarakane ebile se a hlakahlakanya, tlhalošo ga e kwagale mo go ntši. -Ga go na nyalelano ya dikgopolo le diteng, se na le dintlha tše nnyane kudu tša go thekga sererwa. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo ga e kgotsofatše. -Setšweletšwa se hlagišitšwe ka bofokodi. -Ga se a šomiša melao ya maleba ya sebopego.

	<u>8 – 10</u>	<u>7 – 7½</u>	<u>6 – 6½</u>	<u>5 – 5½</u>	<u>4 – 4½</u>	<u>3 – 3½</u>	<u>0 – 2½</u>
P =POLELO S =SETAELE P =PALOBO- HLATSE (MEPUTSO 10) P = 05 S = 03 P = 02	- Polelo ya setšweletšwa mo go ntši ke ya maleba ebile e hlamilwe gabotse. - Tlotlontšu mo gohle e nepagetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. - Setaele mo go ntši se nepagetše. - Setšweletšwa se tloga se sena le ge e le phošwana go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. - Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	- Setšweletšwa se hlamilwe gabotse kudu ka maleba. - Tlotlontšu e nepagetše kudu go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. - Setaele se nepagetše kudu. - Setšweletšwa ga se na le phošo go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. - Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	- Setšweletšwa se hlamilwe gabotse ebile ke sa maleba. - Tlotlontšu e tloga e nepagetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. - Setaele se tloga se nepagetše. - Setšweletšwa se tloga se se na le phošo go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. - Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	- Tlhamego ya setšweletšwa e nyakile go kgotsofatša. Dipošo ga di thibele kelo ya dintlha. - Tlotlontšu e nyakile go kgotsofatša go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. - Setaele se nyakile se nepagetše. - Setšweletšwa se sa na le dipošo le ge se laetša go badišišwa le go ntšhwa dipošo. - Botelele e nyakile go ba bja maleba.	- Setšweletšwa se hlamegile gabotsenyana, se na le dipošo tše ntši. - Tlotlontšu e lekanetše ebile ga se ya swanela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. - Setaele se na le dipošo. - Setšweletšwa se na le dipošo tše ntši le ge se laetša se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. - Botelele ga se bja maleba – telele kudu/ kopana kudu.	- Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola ebile go boima go e latela. - Tlotlontšu e nyaka phošollo ya go tsenelela le gona ga e a lokela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. - Setaele ga se sepelelane le sererwa. - Setšweletšwa se tletše ka dipošo ebile se a hlakahlakanya le ge se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. - Botelele ga se bja maleba- telelelelele/kopanako pana.	- Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola ebile go boima go e latela. - Tlotlontšu e nyaka phošollo ebile ga se ya lokela morero. - Setaele ga se sepelelane le sererwa. - Setšweletšwa se tletše ka dipošo ebile se a hlakahlakanya le ge se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. - Botelele ga se bja maleba- telelelelele/kopanako pana.

KAROLO YA C: RUBIRIKI YA GO LEKOLA DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE KOPANA LE DITŠWELETŠWA TŠA TSEBIŠO, MELAETŠA LE MAHLAKORENTŠI (20)

	Khouto 7: Bokgoni bjo bo botse go fetiša. 80 – 100%	Khouto 6: Bokgoni bjo bo botse kudukudu. 70 – 79%	Khouto 5: Bokgoni bjo bo botse kudu. 60 – 69%	Khouto 4: Bokgoni bja go kgotsofatša. 50 – 59%	Khouto 3: Bokgoni bjo bo lekanego. 40 – 49%	Khouto 2: Bokgoni bja go išega. 30 – 39%	Khouto 1: Bokgonibja go hlaelela kudukudu. 0 – 29%
	<u>10½ – 13</u>	<u>9½ – 10</u>	<u>8 – 9</u>	<u>6½ – 7½</u>	<u>5½ – 6</u>	<u>4 – 5</u>	<u>0 – 3½</u>
D =DITENG, P =PEAKANYO S =SEBOPEGO (MEPUTSO 13) D = 07 P = 03 S = 03	-Tsebo e botsebotse ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, ga a tšwe tseleng. -Diteng le dikgopolo di a nyalelana, setšweletšwa se na le dintlha tša go thekga ditaba. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse kudukudu. -O šomišitše melao ka moka ya maleba ya sebopego.	-Tsebo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, ga go na le go tšwa tseleng. -Nyalelano ya diteng le dikgopolo ke ya godingwana, di na le dintlha tša go thekga setšweletšwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse kudu. -O šomišitše melao ya maleba ya sebopego gabotse.	-Tsebo ya go kwagala ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, o tšwele tseleng gannyane. -Setšweletšwa se tloga se nyalelana ka diteng le dikgopolo. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse. -O šomišitše melao ye mentši ya maleba ya sebopego.	-Tsebo ya go kgotsofatša ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o tšwele tseleng, fela se ga se thibele tlhalošo. -Setšweletšwa se nyakile go nyalelana ka diteng le dikgopolo, se na le dintlha tše dingwe tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go amogelega sa lelemetlaleletšo la bobedi. -O šomišitše melao ya maleba ya sebopego.	-Tsebo ya magareng ya dinyakwa tša setšweletšwa. Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo e tshetshe. -Moithuti o tšwele tseleng, tlhalošo ga e kwagale gabotse. -Nyalelano ya go lekanela ya dikgopolo le diteng, setšweletšwa se na le dintlha tše mmalwa tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse sa lelemetlaleletšo la bobedi. -O na le tsebo ye nnyane ya dinyakwa tša sebopego, o tlogetše melao e bohlokwa.	-Tsebo ya go lekanela ya dinyakwa tša setšweletšwa. Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo ya go lekanela. -Moithuti o tšwele tseleng, tlhalošo ga e tšwelele mo go ntši. -Setšweletšwa ga se nyalelane ka dikgopolo le diteng mo go ntši, se na le dintlha di se kaenyana tša go thekga sererwa. -Ga go na bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo. -O šomišitše melao ya sebopego ka go se e kwešiše, ye mengwe e tlogetšwe.	-Ga go na tsebo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o tšwele tseleng, tlhalošo e no se kwagale ka gohle. -Setšweletšwa se šarakane ebile se a hlakahlakanya, tlhalošo ga e kwagale mo go ntši. -Ga go na nyalelano ya dikgopolo le diteng, se na le dintlha tše nnyane kudu tša go thekga sererwa. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo ga e kgotsofatše. -Setšweletšwa se hlagišitšwe ka bofokodi. -Ga se a šomiša melao ya maleba ya sebopego.

	<u>6 – 7</u>	<u>5 – 5½</u>	<u>4½</u>	<u>3½ – 4</u>	<u>3</u>	<u>2½</u>	<u>0 – 2</u>
P =POLELO S =SETAELE P =PALOBO-HLATSE (MEPUTSO 7) P = 03 S = 02 P = 02	-Polelo ya setšweletšwa mo go ntši ke ya maleba ebile e hlamilwe gabotse. -Tlotlontšu mo gohle e nepagetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele mo go ntši se nepagetše. -Setšweletšwa se tloga se sena le ge e le phošwana go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	-Setšweletšwa se hlamilwe gabotse kudu ka maleba. -Tlotlontšu e nepagetše kudu go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se nepagetše kudu. -Setšweletšwa ga se na le phošo go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	-Setšweletšwa se hlamilwe gabotse ebile ke sa maleba. -Tlotlontšu e tloga e nepagetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se tloga se nepagetše. -Setšweletšwa se tloga se se na le phošo go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	-Tlhamego ya setšweletšwa e nyakile go kgotsofatša. Diphošo ga di thibele kelo ya dintlha. -Tlotlontšu e nyakile go kgotsofatša go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se nyakile se nepagetše. -Setšweletšwa se sa na le diphošo le ge se laetša go badišišwa le go ntšhwa diphošo. -Botelele e nyakile go ba bja maleba.	-Setšweletšwa se hlamegile gabotsenyana, se na le diphošo tše ntši. -Tlotlontšu e lekanetše ebile ga se ya swanela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se na le diphošo. -Setšweletšwa se na le diphošo tše ntši le ge se laetša se badišišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele ga se bja maleba – telele kudu/kopana kudu.	-Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola ebile go boima go e latela. -Tlotlontšu e nyaka phošollo ya go tsenelela le gona ga e a lokela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele ga se sepelelane le sererwa. -Setšweletšwa se tletše ka diphošo ebile se a hlakahlakanya le ge se badišišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele ga se bja maleba – telelelelele/kopanakopana.	-Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola ebile go boima go e latela. -Tlotlontšu e nyaka phošollo ebile ga se ya lokela morero. -Setaele ga se sepelelane le sererwa. -Setšweletšwa se tletše ka diphošo ebile se a hlakahlakanya le ge se badišišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele ga se bja maleba – telelelelele/kopanakopana.

KAROLO YA A: DITAODIŠO**Ditaodišo tšeo di botšišitšwego.**

1 le 2 ke ditaodišokanego.
3,4 le 7 ke ditaodišotlhaloši.
5 ke taodišokahlaahlo
6 ke taodišokakanywa (kgadimo)
8 ke taodišongangišano.

Taodišokanego.**Tlhalošo.**

Taodišokanego e laodiša tiragalo ye e fetilego. E ka ngwalwa go tšwa lehlakoreng le lengwe le le lengwe.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa ge go ngwalwa taodišo ya go anega:

- Tiragalo e swanetše go kgodiša le ge e theilwe godimo ga nonwane.
- Gantši taodišo ye e ngwalwa ka lebaka le le fetilego.
- Ditemana tša matseno di swanetše go tanya šedi ya mmadi.
- Tiragalo ge e le ye botse e swanetše go ba le ntlha yeo e e laetšago.
- Thumo ya moswananoši ya go kgahliša e a kgotsofatša.
- Kgahlego ya mmadi e swanetše go lotwa go fihla mafelelong.
- Taodišo ya go anega gantši e na le mokgwa wa go hlaloša.

Taodišotlhalošo.**Tlhalošo.**

Ka taodišotlhalošo, mongwadi o hlaloša selo se sengwe gore mmadi a kgone go itemogela sona. Motho goba selo se sengwe a/se ka hlalošwa.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa ge go ngwalwa taodišo ye:

- Mongwadi o swanetše go hlagiša seswantšho ka mantšu.
- Kgetha mantšu le dikgopolo ka tlhokomelo gore o fihlelele seo se nyakegago.
- Dikakanyo tša maleba le go bona, go kwa, go kgwatha, modumo le tatso di ka šomišwa go dira gore tlhalošo e kwešišege.
- Diriša dikapolelo ka tsela ya maleba.
- O swanetše go ba le boitemogelo bja hlogo yeo o ngwalago ka yona.

Taodišokahlaahlo.**Tlhalošo.**

Taodišo ye ga e na maikutlo a mongwadi. Yona e leka go tšweletša mahlakore a mabedi a poledišano ka go lekana. Mongwadi o hlokomela dintlha tša go fapana tša hlogo ye gomme a hlagiša dikgopolo tša go fapana ntle le go tšea lehlakore. Mongwadi a ka ba le thumo ye e itšeng mafelelong a taodišo, eupša dintlha tša go thekga goba go ganetša di swanetše go lekalekana le go kwagala.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa taodišong ye:

- Mongwadi o swanetše go kwešiša le go lebeledišiša mahlakore a mabedi a taodišo ntle le go tšea lehlakore.
- Taodišo e swanetše go kwagala le go ikema ka dintlha. Seo se ra gore e se huetšwe ke maikutlo a mongwadi.
- Dikahlaahlo e be tša moya wo o fodilego, tša go naganwa gabotse le go thekgwa ka tshwanelo.
- Segalo e be sa go hloka khuduego eupša e be seo se kgodišago sa go hloka lenyatšo.
- Mongwadi a ka fa maikutlo a gagwe mafelelong a taodišo eupša seo e se be thumo ya taodišo.

Taodišokakanywa (kgadimo)**Tlhalošo**

Ka taodišokakanywa mongwadi o akanya kgopolo gomme a tšweletša maikutlo a gagwe go ya ka fao a gopolago ka gona.
Mongwadi a ka lebelela morago gomme a hlaloša tše di diregilego.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa ge go ngwalwa taodišo ye:

- Maikutlo le khuduego di kgatha tema ye bohlokwa taodišong ye.
- Karolo ye kgolo ya taodišo e ka ba tlhalošo.
- Ditlhalošo di swanetše go kwagala di be di ikemišetše go tsošološa maikutlo a mongwadi.
- Dikgopolo tšeo di hlagišwago di swanetše go tšweletša bonnete bja mongwadi le boyena bja gagwe.

Taodišongangišano.**Tlhalošo**

Ka taodišongangišano mongwadi o na le kgopolo ye e itšeng goba ntlhakemo gomme a fe dintlha tša go fahlela goba go thekga maemo a gagwe. Kgopolo ya mongwadi e swanetše go kwešišega taodišong ka moka. Ka taodišo ye mongwadi o leka go kgodiša goba go fekeetša mmadi gore a kwane le kgopolo ya gagwe.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa ge go ngwalwa taodišongangišano:

- Thoma ka go laetša kgopolo ya gago ka tsela ya maatlakgogedi mabapi le hlogo.
- Efa dintlha tša go fahlela kgopolo ya gago le go thekga seo.
- Mongwadi o tla tsepelela dintlha tša go ganetšana le kgopolo ye e filwego.
- Bjalo ka mongwadi wa taodišo ye, tšweletša dikgopolo tše maatla ka ge taodišo ye e ama kudu maikutlo a gago.
- Ditlabelo tša makgethe le tsebo ya go kgodiša di swanetše go šomišwa.
- Polelo e swanetše go ba ye maatla gore e hlahle maikutlo a mmadi. Hlokomela gore polelo e se be ye mpe.
- Thumo le yona e swanetše go ba ye maatla , ya go kwala le go kgodiša.

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE TELELE**2.1 Memorantamo**

O laetše dintlha tše di latelago:

- O tšwa go mang?
- O ya kae?
- Tšatšikgwedi
- Nomorotšhupetšo
- Hlogo
- Tabakgolo e bewe pepeneneng, e kwagale.
- Ntlha ye nngwe le ye nngwe e bope temana.
- Go be le tšhitšhinyo mafelelong.
- Mosaeno wa mongwaledi.
- Mo moamogedi wa wona a swanetšego go saena.

2.2 Bophelo bja mohu

Bo swanetše go laetša tše di latelago:

- Maina a mohu ka botlalo.
- Moo a belegetšwego/le goletšego gona.
- Tša dithuto – moo a tsenego sekolo le dithuto tše a nago le tšona.
- Tša mešomo – mafelo ao a šomilego gona.
- Tša lapa – bao a ba tlogelago.bbj.

2.3 Lengwalo la segwera

- Lengwalo le swanetše go tloga le laetša gore mongwadi o tsebana le go tlwaelana le moamogedi.
- Maikemišetšo a lengwalo a swanetše go tšweletša polelo ya go lebogiša.
- Retšistara le segalo e be tša maleba.
- Lengwalo le laetše tše di latelago:
 - Sebopego le botelele tša maleba.
 - Atrese ya mongwadi/moromedi
 - Madume/matseno
 - Mafetšo a maleba – Mogwera wa gago ...

2.4 Pego

E swanetše go laetša tše di latelago:

- Boithekgo/bokamorago bja pego.
- Diteng tše di lebanego.
- Diteng di akaretše dikgopolokgolo le dikgopolotlaleletšo.
- E tšweletše matseno, mmele le bofelo.
- E laetše kgodišo ya tatelano ya dikgopolo.
- Tšhomišopolelo ya maleba.
- Retšistara le segalo tša mmušo.
- E tšweletše dintlha ka moka.

KAROLO YA C: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE KOPANA**3.1 Poskarata**

Ela tlhoko tše di latelago:

- Tšatšikgwedi
- Nako
- Lefelo
- Morero.
- Retšistara le polelo e be tša maleba.
- E be ka gare ga lepokisana.
- Fonte e be ya maleba.

3.2 Ditaelo

Di laetše tše di latelago:

- Di mabapi le eng?
- Di tšweletšwe ka mokgwa wa ntlha ka ntlha.
- E be tšeo di kwagalago.
- E be tša malebana le lefelo, gammogo le baamogedi ba tshedimošo.

Mohlala:

- Ba se ke ba dira lešata.
- Ba time dillathekeng.
- Ba opele ge ba kgopelwa go dira bjalo.
- Ba se ke ba emaema ka mabitleng.
- Ba eme felo go tee bjbj.

3.3 Pukutšatši

Ela tlhoko tše di latelago:

- Letšatši
- Tšatšikgwedi
- Ngwaga
- Dinako – go ya ka ditiragalo.
- Ditiragalo tša letšatši.

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 20
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 100